

ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

УДК 346:330:341:1

Є. М. БІЛОУСОВ,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Стаття присвячена аналізу та дослідженню загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання. Проаналізовано основні джерела виникнення загроз, їх класифікацію та поділ на певні групи, природу розвитку та основні види прояву. Розкрито основні засоби подолання, мінімізації та уникнення загроз економічній безпеці суб'єкта господарювання за сферою їх виявлення.

Ключові слова: економічна безпека суб'єкта господарювання, суб'єкт господарювання, економічне середовище, система забезпечення економічної безпеки підприємства, стратегія безпеки підприємства.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день існує безліч варіантів групування загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання.

Метою даного дослідження є спроба виокремлення найбільш значущих параметрів класифікації.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням цього питання займалися такі вчені, як Н. М. Внукова, О. О. Мельник, Н. Й. Реверчук, Л. Г. Чистоклетов, Л. Пашнюк та ін.

1. За джерелом виникнення усі загрози розподіляються на зовнішні і внутрішні. Так, Р. Й. Реверчук до найбільш небезпечних зовнішніх загроз відносить [35]:

- перманентне відставання в розробці, безсистемність і недосконалість нормативно-правового забезпечення регулювання економіки;
- недобросовісну конкуренцію;
- хаотичну зміну валютного курсу;
- криміналізацію економіки;
- руйнування системи відтворення промислового потенціалу (в першу чергу, його активної частини) внаслідок низької інвестиційної активності.

Що стосується внутрішніх загроз, то, як зазначає Л. Пашнюк, вони виникають безпосередньо в сфері господарської діяльності підприємств та включають в себе [34, с. 95–97]:

- недостатній рівень трудової дисципліни;
 - порушення режиму збереження конфіденційної інформації;
 - відтік кваліфікованих кадрів;
 - недостатня патентна захищеність;
 - суттєві прорахунки в тактичному та стратегічному плануванні, пов'язані з невірною оцінкою можливостей підприємства, помилками в прогнозуванні зовнішнього середовища і т. п.;
 - високий рівень енергозалежності.
2. За ступенем тяжкості наслідків: загрози з високою, значною, середньою і низькою тяжкістю наслідків.
3. За ступенем вірогідності виникнення загрози можуть бути малоймовірними і реальними.
4. За суб'єктами, які спричиняють їх появу. Мова йде зокрема про загрози, що є наслідком корупційних дій посадовців; загрози, які виникають внаслідок

рейдерської активності; загрози з боку недобросовісних конкурентів; загрози з боку контрагентів; загрози з боку власних співробітників [43, с. 38–40].

5. За стадіями їх функціонування: загрози можуть виникати на підготовчому етапі діяльності підприємства, власне виробничому етапі, на етапі збуту, на етапі сервісного обслуговування тощо.

6. За об'єктом посягань (об'єктом посягань виступають передусім ресурси): трудові (персонал), матеріальні, фінансові, інформаційні.

7. За видами збитків: загрози, реалізація яких несе прямий збиток і небезпеку, реалізація яких призведе до упущеної вигоди [30, с. 100–103].

8. За джерелами розрізняють системні та несистемні загрози: системні загрози є спільними для всіх учасників ринку або галузі. Вони значною мірою визначаються зміною стадій економічного розвитку країни чи кон'юнктурних циклів розвитку інвестиційного ринку та іншими аналогічними факторами, на які суб'єкт господарювання не може вплинути, обираючи шляхи подальшого розвитку. Несистемні загрози притаманні конкретному підприємству і можуть бути пов'язані з некваліфікованим менеджментом, посиленням конкуренції на певному сегменті ринку, нераціональною структурою ресурсів та іншими аналогічними факторами, негативних наслідків, яких значною мірою можна запобігти за допомогою ефективного управління підприємством [15].

9. За можливістю запобігання: форс-мажорні – відрізняються непереборністю впливу (природні катаклізми, техногенні катастрофи, війни, епідемії, які змушують вирішувати й діяти всупереч наміру) і представляють особливу складність для запобігання бюджетними коштами; передбачувані – можуть бути передбачені на стадії планування бізнесу, процесів і технологій для мінімізації або повного запобігання можливого збитку у випадку реалізації фактору ризику.

10. За ознакою їх реалізації в часі: безпосередні загрози – з повною ймовірністю здійснення; близькі (до 1 року) – прогнозовані й плановані, очікувані; далекі загрози (понад 1 рік) – не передбачається точним бюджетом.

Виклад основного матеріалу. Таким чином, можна побачити, що існує безліч способів класифікації загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання, але, на нашу думку, найбільш вдалою, окрім їх розподілу на зовнішні та внутрішні, є класифікація за сферою виявлення. Відповідно до цього параметру класифікації можна виділити такі групи загроз:

– політичні – загрози виникнення різноманітних адміністративно-законодавчих обмежень господарської діяльності, які пов'язані зі зміною економічної політики держави. У цьому контексті головну увагу звертає

на себе вибір зовнішньополітичного вектору розвитку України. Інтеграційні процеси, і зокрема економічна інтеграція до єдиного європейського ринку відкриває перед українськими підприємствами широкі можливості інтенсифікації власної господарської діяльності. Мова йде перш за все про нарощування експортно-імпортних відносин, а відтак, і зростання обсягів виробництва. Політичні фактори не обмежуються лише вибором напрямку вектору зовнішньої політики, багато в чому вони проявляються через прийняття владою політичних рішень щодо напрямів розвитку внутрішньої соціально-економічної підсистеми держави;

– економічні – загрози, пов'язані зі змінами економічних факторів у ході реалізації основної мети чи стратегії діяльності підприємства: втрата ліквідності, зменшення оборотних засобів, недостатня ритмічність виробництва, падіння обсягів ділової активності, зменшення оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості, поява неліквідних дебіторських зобов'язань, зменшення рентабельності та прибутковості тощо;

– соціальні – загрози страйків, здійснення під тиском робітників незапланованих соціальних акцій та інші аналогічні види загроз. Кадровий потенціал підприємства є важливою складовою його економічної безпеки. Професійна, кваліфікована група менеджерів здатна реорганізувати збиткове підприємство, а некваліфіковане управління, погане виконання службових обов'язків, відсутність трудової дисципліни можуть призвести прибуткове підприємство до банкрутства. Належний рівень економічної безпеки значною мірою залежить від інтелекту та професіоналізму кадрів, що працюють на підприємстві;

– технологічні (виробничі) – загрози, що безпосередньо впливають на виробничий процес та технології, які використовуються підприємствами. У цьому контексті надзвичайно важливими є технологічні загрози походженням з зовнішнього середовища функціонування підприємств, які обумовлюють обсяги виробництва та споживання продукції (послуг), а відтак впливати на них підприємство може виключно якщо воно є або монополістом у галузі, або має надзвичайно великі ресурси для зміни технологічної структури виробництва. Окрім цього, до технологічних загроз можуть відноситися також і техногенні катастрофи, виробничі аварії, а також швидкі темпи оновлення виробничих потужностей конкурентів, застарівання основних засобів, неочікувані швидкі технологічні прориви у сфері НТП;

– законодавчі – вони є багато в чому похідними від політичних та економічних, особливо коли мова йде про зовнішнє, по відношенню до підприємства, середовище їх виникнення. Законодавчі загрози про-

являються у вигляді зміни законодавства, а відтак зміни умов функціонування підприємства зокрема та галузі в цілому. Значення правової складової економічної безпеки підприємства полягає в ефективному правовому забезпеченні діяльності суб'єкта господарювання, чіткому дотриманні співробітниками усіх правових норм чинного законодавства при оптимізації витрат ресурсів на досягнення даних цілей корпорації;

– екологічні – загрози виникнення екологічних катастроф і різних стихійних лих, що негативно впливають на процес господарської діяльності підприємства.

Стверджуючи, що класифікація загроз економічній безпеці суб'єкта господарювання за сферою виявлення із одночасним їх розподілом на зовнішні та внутрішні є найбільш вдалою з точки зору управлінської реакції, доведемо це, запропонувавши саме з огляду на вказані параметри визначити засоби по-

долання, мінімізації або запобігання негативному впливу таких загроз.

Слід зауважити, що подібний підхід покладено в основу проведення PESTLE-аналізу, який дає змогу оцінити зовнішнє середовище по відношенню до підприємств, що функціонують у межах того чи іншого ринку, і включає в себе політичну (P – policy), економічну (E – economic), соціальну (S – social), технологічну (T – technology), нормативно-правову (L – legislative) та екологічну (E – ecology) складові. Але PESTLE-аналіз не дає можливість структуровано поглянути на проблему загроз внутрішнього середовища, віддаючи подібну функцію частково SWOT-аналізу, а частково аналізу 5-ти конкурентних сил за Портером.

Отже, визначаючи заходи запобігання загрозам економічній безпеці, доцільно скористатися таблицею:

Засоби подолання, мінімізації або уникнення загроз економічній безпеці суб'єкта господарювання за сферою їх виявлення

Зовнішнє середовище	Внутрішнє середовище
1	2
політичні	
Зовнішнім загрозам політичного характеру важко запобігти чи протистояти в умовах підприємства, але їх можна передбачити та спрогнозувати негативні наслідки. Менеджмент підприємства повинен провадити постійний моніторинг суспільно-політичного середовища країни з тим, щоб передбачити можливий політичний вектор центральної влади, оскільки це впливатиме і на економічну, і на зовнішньоекономічну, і на податкову політику. Це вже само по собі призводить до зміни всіх вихідних умов функціонування підприємства, а тому необхідна стратегія поведінки суб'єкта господарювання на випадок можливої зміни політичної кон'юнктури або взагалі настання тривалої політичної кризи, що, наприклад, мало місце в Україні на початку 2014 р.	Внутрішні політичні загрози на підприємстві є характерними перш за все для великих корпорацій, в яких органи управління приймають рішення за процедурами голосування. Для середніх та малих підприємств джерелом політичних загроз є стиль управління керівництва, а тому подолати такі загрози самим керівництвом надзвичайно важко через складність їх ідентифікації. Тому запобігання внутрішнім політичним загрозам можливе шляхом закладання певних захисних інструментів в установчі документи підприємства, або в документи, що регулюють процедуру роботи вищих органів управління
економічні	
Економічні загрози, джерелом яких є зовнішнє середовище, можна і передбачити і протистояти їм переважно шляхом розробки стратегічних або тактичних планів підприємства, які містять інструменти спрямовані на зміну виробничої, збутової, маркетингової політики тощо. Такі заходи мають комплексний характер, оскільки лише в такий спосіб є найбільш ефективні, серед них зокрема виділяють: диверсифікацію діяльності, зміну асортименту продукції, зміну структури собівартості або зменшення її, запровадження політики лідерства по витратах тощо	Економічні загрози внутрішнього характеру можуть бути подолані шляхом прийняття тактичних управлінських рішень, зокрема таких як: заміна постачальників, пошук нових контрагентів та споживачів, збільшення обсягів виробництва, зменшення виробничих циклів або зупинення виробництва тощо. Іншими словами, заходи, спрямовані на запобігання економічним загрозам, повинні спрямовуватися перш за все на рух сировини, виробництва та збут готової продукції

1	2
соціальні	
Соціальні загрози впливають перш за все на персонал підприємства, тому всі заходи з їх запобігання або мінімізації негативних наслідків також спрямовуються на персонал. Серед таких заходів найбільш ефективними є: зміна (збільшення або зменшення) заробітної плати та її структури, запровадження або зміна соціальних стандартів на підприємстві, запровадження програм навчання (підвищення кваліфікації, перекваліфікація тощо) персоналу, скорочення чисельності персоналу і т. д.	
технологічні	
Так само, як і соціальні загрози, загрози технологічного характеру, як зовнішнього, так і внутрішнього характеру, мають спільний об'єкт впливу – технологічний процес підприємства. Тому подолання їх наслідків або упередження самого настання може бути досягнуто шляхом: зміни технології виробництва, реструктуризації всього виробничого процесу, збільшення (зменшення) фінансування НДДКР, впровадження агресивної інвестиційно-інноваційної політики, розробка програм технологічної безпеки, моніторинг попередження виробничих аварій тощо	
законодавчі	
Загрози, джерелом яких є зовнішнє по відношенню до підприємства правове поле, майже неможливо попередити, оскільки воно приймається на рівні держави і є обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання. Разом з тим, може бути мінімізовано негативний ефект від таких загроз, але так чи інакше реагування на їх появу майже завжди відбуватиметься <i>post factum</i> і лежатиме так само в правовій площині: захист інтересів через судові інстанції, звернення до асоціацій роботодавців для захисту інтересів, участь у галузевих, міжгалузевих об'єднаннях підприємств тощо	Внутрішні загрози законодавчого характеру є результатом нормотворчої діяльності керівництва суб'єкта господарювання, а тому усуваються в такий самий спосіб, або шляхом зміни існуючих установчих документів, внутрішньofireмowego розпорядку, регламентних документів, або шляхом прийняття нових
екологічні	
Екологічні загрози зовнішнього характеру в умовах підприємства майже жодним чином неможливо подолати, оскільки частіше за все їх масштаб суттєво переважає фінансові та технологічні можливості підприємства. Наприклад, землетрус можна передбачити, але його неможливо уникнути, тому заходи подолання екологічних загроз зовнішнього характеру зводяться до розробки відповідних аварійних планів, тренувань з техніки цивільної оборони тощо	Що стосується екологічних загроз внутрішнього характеру, то мова йде перш за все про виробничий процес, який і є джерелом таких загроз. Тому їх подолання може передбачати такі заходи: збільшення обсягів фінансування НДДКР, інтенсифікація наукових розробок з метою мінімізації негативного впливу на екологію, використання альтернативних екологічно чистих видів палива та енергоресурсів (біопаливо, гідроенергія, вітрова енергія), реорганізація виробництва або відмова від шкідливого виробництва загалом, розробка заходів з попередження техногенних аварій, створення системи захисних споруд для попередження витоку шкідливих речовин тощо

Таким чином, можна побачити, що сукупність засобів подолання загроз економічній безпеці суб'єкта господарювання вражає своєю різноманітністю, яка виходить із специфіки діяльності кожного конкретного підприємства. Іншими словами, не існує уніфікованого інструментарію подолання загроз, тому що вихідні умови та наявні ресурси для цього у кожного підприємства різні, так само як і різна кваліфікація менеджменту, що впливає і на оперативність виявлення загроз та можливість їх попередження. До того ж, різні за розміром підпри-

ємства здатні по-різному впливати на загрози економічній безпеці. Мова йде про використання одними підприємствами таких загроз як інструменту агресивної конкурентної боротьби проти інших підприємств або цілеспрямовано, або опосередковано. Наприклад, великі корпорації досить часто лобіюють власні економічні інтереси в найвищих щаблях державної влади, при цьому стимулюючи державні органи до прийняття рішень, які матимуть негативні наслідки для конкурентів. Але такі випадки частіше за все є поодинокими, тому їх поява

скоріше за все спричинить відповідну консолідовану відповідь учасників ринку.

Відсутність можливості розробки уніфікованого інструментарію для подолання загроз економічній безпеці підприємства може бути компенсована за рахунок єдиного методологічного підходу до їх подолання, мінімізації або навіть уникнення наслідків. Така методологія передбачає створення управлінського алгоритму, використання якого можливе на всіх без винятку підприємствах. Він буде подібним до алгоритму ідентифікації фактору зовнішнього середовища як загрози системі економічної безпеки. Цей алгоритм являтиме собою набір певних процедур, кожна з яких уособлюватиметься в конкретних для кожного підприємства заходах. Але спільність таких процедур можлива для всіх підприємств, оскільки належать до сфери управлінського впливу. Отже, цей алгоритм запобігання загрозам економічній безпеці має такі структурні елементи:

1. Ідентифікація загрози, її джерела, природи розвитку та можливого часу максимального проявлення. На цьому етапі найбільш ефективними є такі засоби, як: аналіз, моніторинг, спостереження, розробка системи індикаторів тощо – тобто все те, що в залежності від особливостей внутрішнього середовища підприємства дасть змогу визначити об'єкт, на який спрямована дія загрози.

2. Прогнозування наслідків та превентивні заходи. Превентивні заходи є специфічними для кожного підприємства, але повинні розроблятися, дотримуючись низки умов: ефект від заходу не повинен призвести до появи нових загроз; превентивність полягає в прийнятті управлінських рішень, виходячи з умов реального існування загрози в той час, коли її дія для підприємства ще не відчутна; превентивні заходи повинні бути спрямовані чітко на об'єкт, найбільше піддається загрозам; система економічної безпеки повинна бути приведена в активний стан.

3. Розробка стратегічних альтернатив. Цей етап передбачає розробку декількох сценаріїв поведінки підприємства в залежності від того ефекту, який матиме загроза на систему економічної безпеки. Наявність декількох альтернатив має на меті лише економію часу у випадку, коли заходи, спрямовані на

подолання загрози, не завдають необхідного ефекту. Альтернативний план дій буде активовано одразу після того, як система не відчує позитивних зрушень, або коли ефект від загрози підсилюватиметься.

4. Впровадження засобів тактичного контролю і прийняття рішень за їх результатами. Мова йде про розробку системи моніторингу проходження наслідків загрози в системі економічної безпеки підприємства. Справа в тому, що загрози, особливо зовнішні, мають комплексний характер дії, тобто вони, впливаючи на одну підсистему підприємства, згодом активуватимуть нові загрози для інших підсистем. З огляду на це, менеджмент повинен розуміти природу поведінки підприємства в умовах нестабільності внутрішнього чи зовнішнього середовища, що дає можливість розробити не стратегічні, а лише тактичні засоби подолання наслідків.

5. Вироблення так званого «імунітету» підприємства від подібних загроз. Мається на увазі розробка сценарію попередження виникнення подібних загроз у внутрішньому середовищі або уникнення загроз зовнішнього характеру. Такі сценарії здатні захистити лише від загроз, які впливають на конкретний суб'єкт господарювання або їх групу, і немає жодного ефекту у випадку дії системної кризи. Так, можна попередити та уникнути браку готівки на підприємстві та в економіці країни в цілому, але не можливо уникнути її інфляції.

Висновки. По-перше, загрози економічній безпеці господарюючих суб'єктів мають надзвичайно розгалужену природу, що обумовлює процеси їх активізації та протікання негативних наслідків для підприємства. Разом з тим така множинність у випадку правильної класифікації дає змогу менеджменту підприємства використовувати коректний алгоритм управлінських дій з мінімізації наслідків або взагалі уникнення таких загроз. По-друге, запобігання загрозам економічній безпеці не є абсолютним, оскільки в будь-який момент часу можлива поява несподіваних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, які каталізують протікання загрози або максимізують її наслідки. З огляду на це, ефективною є поліструктурність у підходах менеджменту до подолання загроз економічній безпеці, що передбачає певну варіативність поведінки підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур / Н. Й. Реверчук. – Львів : ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с.
2. Пашнюк Л. Загрози економічній безпеці підприємства та засоби їх нейтралізації / Л. Пашнюк // Економіка. – 2013. – № 10(151). – С. 95–97.

3. Чистоклетов Л. Г. Класифікація загроз безпеці суб'єктів господарювання в контексті нових викликів інформатизації та глобалізації ринкових відносин / Л. Г. Чистоклетов // Вісник. Наука і практика. – Катовіце. – 2012. – С. 38–40.
4. Мельник О. О. Система загроз економічної безпеки підприємства / О. О. Мельник // Вісн. Нац. техн. ун-ту «Харківський політехнічний інститут». – Х. : НТУ «ХПІ». – 2011. – С. 97–103.
5. Внукова Н. М. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики : монографія / Н. М. Внукова, В. А. Смоляк. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 184 с.

REFERENCES

1. Reverchuk N. Y. *Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemnytskykh struktur*, (Managing the Economic Security of Businesses) N. Y. Reverchuk, Lviv, LBI NBU, 2004, 195 p.
2. Pashniuk L. Zahrozy ekonomichnoi bezpetsi pidpriemstva ta zasoby yikh neutralizatsii (Threats to Economic Security of the Enterprise and Ways of Their Neutralization), L. Pashniuk, *Ekonomika*, 2013, No 10(151), pp. 95–97.
3. Chystokletov L. H. Klyasyfikatsiia zahroz bezpetsi subiektiv hospodariuvannia v konteksti novykh vyklykiv informatyzatsii ta hlobalizatsii rynkovykh vidnosyn (Classification Security Threats Businesses Face New Challenges in the Context of Informatization and Globalization of Market Relations), L. H. Chystokletov, *Visnyk. Nauka i praktyka*, Katovitse, 2012, pp. 38–40.
4. Melnyk O. O. Systema zahroz ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva (The System Threats to Economic Security), O. O. Melnyk, *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «Kharkivskiy politekhnichnyi instytut»*, Kharkiv, NTU «KhPI», 2011, pp. 97–103.
5. Vnukova N. M. *Ekonomichna otsinka ryzyku diialnosti pidpriemstv: problemy teorii ta praktyky* (Economic Evaluation of Risk Diyalnosti Enterprises: Problems of Theory and Practice), monohrafiia, N. M. Vnukova, V. A. Smoliak, Kh., VD «INZhEK», 2006, 184 p.

Е. Н. БЕЛОУСОВ

кандидат юридических наук, доцент кафедры международного права
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

КЛАССИФИКАЦИЯ УГРОЗ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

Статья посвящена анализу и исследованию угроз экономической безопасности субъекта хозяйственной деятельности. Проанализированы основные источники возникновения угроз, их классификация и разделение на конкретные группы, природа возникновения и основные виды проявления. Раскрыты основные способы преодоления, минимизации и устранения угроз экономической безопасности субъекта хозяйственной деятельности в сфере их возникновения.

Ключевые слова: экономическая безопасность субъекта хозяйственной деятельности, субъект хозяйственной деятельности, экономическая среда, система обеспечения экономической безопасности предприятия, стратегия безопасности предприятия.

E. M. BILOUSOV

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor of the Department of International Law of Yaroslav
Mudryi National Law University

CLASSIFICATION OF THREATS TO ECONOMIC SECURITY OF BUSINESS ENTITIES

Problem setting. The article is devoted to the analysis and study of threats to economic security of business entities. There is analyzed the main sources of threats, their classification and the separation of certain groups, nature of development and the most basic of existence. The basic ways to overcome, minimize or avoid threats to the economic security of a business entity for the field of detection.

Analysis of recent researches and publications. The study of this question dealt with such scholars as N. M. Vnu-kova, A. A. Miller, N. A. Reverchuk, L. G. Chistokletov, L. Pasnik.

Target of research. The purpose of this study is the most important classification parameters.

Article's main body. There are many ways of classification of threats to economic security of business entities, but in our opinion the most successful, in addition to their division into external and internal, is a classification in the area of identification, according to this parameter, the classification can be given to the following groups of threats: political; economic; social.

Arguing that the classification of threats to economic security of a business entity for sphere detection with simulta-neous division into external and internal, is the most successful from the point of view of management of the reaction.

It should be noted that such an approach is the basis of conducting PESTLE analysis is used to assess the external environment to the enterprises operating within the particular market, and includes the political (P – policy), economic (E – economic), social (S – social), technology (T – technology), legal (L – legislative) and environmental (E – ecology) components. But PESTLE-analysis does not give a structured opportunity to look at the problem of threats to the internal environment, giving a similar function partially SWOT analysis, and partly analysis 5 competitive forces by porter.

Conclusions and prospects for the development. Thus, it can be seen that the aggregate of the means of overcom-ing the threats to the economic security of a business entity is striking in its variety, which comes from the specifics of each particular company. In other words, there is no unified tools to overcome the threats, because the initial conditions and the resources available to do this, each company is different, as different qualifications of management that affects the efficiency of detection, and the possibility of their prevention. Also variously-sized enterprises are able to have dif-ferent impacts on threats to economic security. We are talking about using some enterprises such threats as an instrument of aggressive competitive struggle against other companies or purposefully or indirectly. For example, large corporations often lobby for their economic interests in the highest echelons of state government is encouraging public bodies to make decisions that will have negative consequences for competitors. But such cases are often isolated, so their appearance is likely to generate the corresponding consolidated response of market participants.

The lack of the possibility of developing a unified tools for overcoming the threats to the economic security of the enterprise can be compensated for by a common methodological approach to overcoming them, minimize or even avoid the consequences. This methodology involves the creation of a management algorithm, the use of which is possible on all enterprises without exception. He builds a similar algorithm for the identification of environmental factor as a threat to the system of economic security. This algorithm will be the set of distinct procedures, each of which mosoblpharmatsia specific for each enterprise activities. But the commonality of such procedures is possible for all companies, as it relates to the sphere of managerial influence.

Key words: economic security of a business entity, the business entity, the economic environment, the system of economic security of the enterprise security, strategy of the enterprise.